

The Rise of CHINA

จีน คัดใหญ่ มองไกล

โดย ดร. อักษรศรี พาณิชสาส์น

คำนิยมโดย ดร. ศุภชัย พาณิชภักดิ์

SE-ED

The Rise of China : จีนคิดใหญ่ มองไกล

โดย ดร.อักษรศรี พานิชสาส์น

ราคา 169 บาท

สงวนลิขสิทธิ์ตามกฎหมาย โดย ดร.อักษรศรี พานิชสาส์น © พ.ศ. 2562
ห้ามคัดลอก ลอกเลียน ตัดแปลง ทำซ้ำ จัดพิมพ์เนื้อหาและภาพประกอบ หรือกระทำการอื่นใด
โดยวิธีการใดๆ ในรูปแบบใด ไม่ว่าส่วนหนึ่งส่วนใดของหนังสือเล่มนี้ เพื่อเผยแพร่ในสื่อทุกประเภท
หรือเพื่อวัตถุประสงค์ใดๆ นอกจากได้รับอนุญาต

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของสำนักหอสมุดแห่งชาติ

อักษรศรี พานิชสาส์น.

The Rise of China : จีนคิดใหญ่ มองไกล.-- กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดยูเคชั่น, 2562.
232 หน้า.

1. จีน--นโยบายเศรษฐกิจ.

I. ชื่อเรื่อง.

338.9

Barcode (e-book) : 9786160836611

ผลิตและจัดจำหน่ายโดย

บริษัท ซีเอ็ดยูเคชั่น จำกัด (มหาชน)
SE-EDUCATION PUBLIC COMPANY LIMITED

เลขที่ 1858/87-90 ถนนเพชรตัด แขวงบางนาใต้ เขตบางนา กรุงเทพฯ 10260

โทร. 0-2826-8000 โทรสาร 0-2826-8589

The Rise of CHINA

โดย ดร.อัครศรี พานิชสาส์น

คำนิยาม

นับตั้งแต่การล่มสลายของเศรษฐกิจโลกในปี 2008 ที่จุดกำเนิดโดยวิกฤตการณ์ของระบบการเงินสหรัฐอเมริกาที่เปิดเสรีกว้างจนก่อให้เกิดระบบธนาคารเงา (Shadow Banking) ที่มีความเสี่ยงสูง ภาวะเศรษฐกิจโลกเข้าสู่ยุคการขยายตัวอย่างเชื่องช้า โดยเฉพาะจากกลุ่มประเทศที่พัฒนาแล้ว โดยมีผลที่เผยให้เห็นความอ่อนแอทางโครงสร้างเศรษฐกิจและสังคมของประเทศที่ร่ำรวย โดยเฉพาะในเรื่องปัญหาการว่างงานเรื้อรัง การก่อกวนหนี้ที่สูงเกินความเหมาะสมของทั้งภาครัฐบาลและภาคครัวเรือน การพึ่งพาระบบการเงินที่สูงเกินควร (Financialisation) การถดถอยของความสามารถในการแข่งขันกับประเทศจากกลุ่มเศรษฐกิจกำลังพัฒนาหรือกลุ่มตลาดเกิดใหม่ที่ยังคงรักษาอัตราการขยายตัวไว้ได้ในระดับหนึ่ง และสามารถปรับตัวฟื้นจากภาวะเศรษฐกิจตกต่ำได้เร็วกว่า นำโดยสาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศกำลังพัฒนาในเอเชีย

การเปลี่ยนแปลงของอำนาจทางเศรษฐกิจจากประเทศที่พัฒนาแล้วในพหุโลกตะวันตก มาสู่ประเทศกำลังพัฒนาโดยเฉพาะใน

เอเชีย เป็นปรากฏการณ์ที่เริ่มมาเมื่อมีการกล่าวถึงศตวรรษของเอเชียแปซิฟิกตั้งแต่ต้นศตวรรษที่ 21 นี้ ถ้าพิจารณาจากข้อมูลพื้นฐานของประวัติศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจโลกและการเข้ามามีบทบาทอย่างชัดเจนของปัจจัยภูมิรัฐศาสตร์ การเปลี่ยนผ่านของอำนาจนี้จะต้องเกิดขึ้นอย่างแน่นอน ไม่ว่าจะเป็นการต่อต้านจากฝ่ายที่กำลังสูญเสียอำนาจหรือไม่ ในประวัติศาสตร์จะปรากฏชัดว่า ปฏิบัติการได้กระแสนการเปลี่ยนแปลงรังแต่จะนำไปสู่ปัญหาความขัดแย้งที่อาจจะรุนแรงเกินเพียงการแก่งแย่งกันทางเศรษฐกิจ หลายครั้งในอดีตข้อขัดแย้งทางเศรษฐกิจอาจจะนำไปสู่สงครามที่ไม่จำกัดอยู่ในองคาพยพทางเศรษฐกิจเท่านั้น

หนังสือ “The Rise of China : จีนคิดใหญ่ มองไกล” ของ ดร. อักษรศรี พานิชสาส์น เสนอข้อมูลและการวิเคราะห์การขยายอำนาจทางเศรษฐกิจและความสำคัญทางภูมิรัฐศาสตร์ของจีน ที่จะช่วยทำให้มีความเข้าใจการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญของโลกที่กำลังเกิดขึ้นอยู่ในขณะนี้ การสร้างพื้นฐานที่มีความแกร่งขึ้นของจีนเริ่มต้น

จากการเปิดประเทศอย่างจริงจังโดย เต็งเสี่ยวผิง ประธานสภาที่ปรึกษาทางการเมืองพรรคคอมมิวนิสต์ (ตำแหน่งขณะนั้น) ในปี 1978 ภายในเวลา 40 ปี จีนสามารถลดจำนวนคนยากจนลงได้กว่า 700 ล้านคน ในปี 2001 จีนเปิดประเทศกว้างขึ้นโดยเข้าเป็นสมาชิกองค์การการค้าโลกหลังจากการเจรจาอยู่ 16 ปี จีนใช้ประโยชน์ในการเข้าร่วมเวทีการค้าพหุภาคีของโลกอย่างเกินความคาดหมาย ด้วยการพัฒนาตนเองขึ้นมาเป็นประเทศส่งออกที่ใหญ่ที่สุดของโลกในปี 2010 ต่อมาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจ 5 ปี ฉบับที่ 12 (2011 – 2015) จีนเริ่มปรับเปลี่ยนรูปแบบการพัฒนาที่ยึดติดกับการลงทุนอย่างขนานใหญ่ ประกอบกับการเร่งการส่งออกที่ทำให้จีนต้องพึ่งพาส่งออกมากจนเกินควร ที่สร้างปัญหาให้กับจีนมาก โดยเฉพาะกับประเทศคู่ค้าสำคัญๆ ที่ขาดดุลการค้ากับจีนในระดับที่สูง ในการปรับโครงสร้างการผลิตตามแผนพัฒนาฉบับที่ 12 จีนหันมาผลิตสินค้าที่มีคุณภาพและเทคโนโลยีสูงขึ้น ส่งเสริมการลงทุนในภาคบริการมากขึ้นเพื่อให้สมดุลกับการผลิตด้านอุตสาหกรรม และกระตุ้นให้มีการขยายตัวการอุปโภคบริโภคภายในประเทศที่สูงขึ้นเพื่อให้เกิดการถ่วงดุลกับการที่ต้องพึ่งพาเศรษฐกิจระหว่างประเทศ

การประกาศยุทธศาสตร์ “ข้อริเริ่มหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง (Belt and Road Initiative : BRI)” ในปี 2013 โดย ประธานาธิบดีสีจิ้นผิง นับเป็นการยกระดับบทบาทของจีนในเวทีโลกอย่างมีนัยสำคัญ ข้อสังเกตของ ดร.อักษรศรีในกรณีนี้เป็นที่น่าสนใจและถูกต้องตรงประเด็นอย่างยิ่ง “มาถึงวันนี้ค่อนข้างชัดเจนว่า ผู้นำของ

จีนประสบความสำเร็จในการผลักดันยุทธศาสตร์ BRI เพื่อใช้เป็นกลไกในการขยายบทบาทและแสวงหาผลประโยชน์ของจีนโดยการเชื่อมโยงกับภูมิภาคต่างๆ ทั่วโลก และได้กลายเป็นเครื่องมือสำคัญทางนโยบายต่างประเทศของจีน และในแง่ยุทธศาสตร์ จีนต้องการใช้ข้อริเริ่มหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง BRI เพื่อสร้างเครือข่ายและแสวงหาแนวร่วมในการคานอำนาจกับมหาอำนาจเดิมอย่างสหรัฐฯ นั่นเอง”

หนังสือ “The Rise of China : จีนคิดใหญ่ มองไกล” เน้นให้เห็นว่า BRI เป็นอภิมหาโครงการของรัฐบาลจีนที่ไม่ได้ครอบคลุมเฉพาะด้านเศรษฐกิจ หากแต่รวมทั้งเรื่องการเมือง วัฒนธรรม และการเชื่อมโยงภูมิภาคต่างๆ ที่จีนต้องการใช้เพื่อสร้างเครือข่ายแสวงหาแนวร่วม การจัดตั้งธนาคารขนาดใหญ่ เช่น Asian Infrastructure Investment Bank (AIIB) ของจีนภายใต้การขัดขวางของสหรัฐฯ แต่กลับปรากฏว่า ประเทศสำคัญๆ ทั่วโลกที่เป็นพันธมิตรใกล้ชิดกับสหรัฐฯ ต่างเข้าร่วมเป็นสมาชิกก่อตั้งธนาคาร AIIB อย่างพร้อมเพรียงยกเว้นประเทศญี่ปุ่นเท่านั้น **ทั้งหมดชี้ให้เห็นถึงอิทธิพลของจีนในการสร้างเครือข่ายที่สนับสนุนยุทธศาสตร์หลักของจีนในการสร้างสมการของอำนาจใหม่ขึ้นมาในโลก**

ประเด็นยุทธศาสตร์หลักของ BRI ที่ ดร.อักษรศรียกมากล่าวถึงในหนังสือเล่มนี้ ล้วนสร้างความเข้าใจในเรื่องของ “ความฝันของจีน (Chinese Dream)” อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น ยกตัวอย่างเช่น บทบาทที่สำคัญในกรอบของ BRI ของจีนเจียงในแง่ของแหล่งพลังงาน และในการเชื่อมโยงระบบรางรถไฟกับยุโรป ความสัมพันธ์ที่ลึกซึ้ง

ระหว่างจีนกับประเทศที่สำคัญในเชิงภูมิรัฐศาสตร์ เช่น ปากีสถาน และเวียดนาม โดยเฉพาะในกรณีหลังเป็นที่ประจักษ์ชัดว่า ไทยยังคงต้องทำความเข้าใจถึงวิธีการกำหนดบทบาทของตนเองในระบบเศรษฐกิจระหว่างประเทศ (โดยมีเวียดนามเป็นตัวอย่งที่ดี) เพื่อจะได้ประโยชน์จากกระบวนการของ BRI มากที่สุด

แม้ว่ากระบวนการ BRI จะเป็นการริเริ่มโดยประเทศจีน ซึ่งแน่นอนว่าจะต้องได้ผลประโยชน์จากยุทธศาสตร์ที่เชื่อมโยงจีนกับเศรษฐกิจโลกอย่างกว้างขวางและแนบแน่นขึ้น จีนยังพยายามสร้างกลไกของ BRI ร่วมกับประเทศสมาชิกเพื่อทำให้สมาชิกทุกประเทศมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของ โดยมีเป้าหมายสำคัญในการเชื่อมโยงเศรษฐกิจต่างๆ ทั่วโลกเข้าด้วยกัน เพื่อให้กระบวนการโลกาภิวัตน์เดินหน้าต่อไปได้โดยให้ประโยชน์กับทุกประเทศ ในขณะที่สหรัฐฯ ต้องการแยกตัวออกจากระบบพหุภาคีและใช้นโยบาย America First ซึ่งจะนำไปสู่การอ่อนตัวลงของขบวนการพหุภาคี การนำนโยบายกีดกันทางการค้ามาใช้กับจีนเพียงเพื่อให้จีนชะลอการพัฒนาทางเทคโนโลยีขึ้นมาเท่าเทียมหรือแซงหน้า จะนำมาซึ่งปัญหาต่อเศรษฐกิจโลกโดยส่วนรวม **ดร.อักษรศรีชี้ให้เห็นชัดในหนังสือถึงความมุ่งมั่นแน่วแน่ของผู้นำจีนในการดำเนินยุทธศาสตร์ทุกทางที่จะทำให “ความฝันของจีน” เป็นความจริง โดยเฉพาะในวาระครบรอบ 100 ปีแห่งการสถาปนาประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน จีนจะต้องก้าวขึ้นเป็น**

ประเทศที่พัฒนาแล้วที่มั่นคง และเป็นชาติที่ทรงอิทธิพลที่สุดของโลก ทั้งทางด้านเศรษฐกิจและความมั่นคง

หนังสือ **“The Rise of China : จีนคิดใหญ่ มองไกล”** จะให้ความกระจ่างเรื่องยุทธศาสตร์ของจีนและผู้นำจีน ซึ่งจะ
เป็นประโยชน์ต่อทุกฝ่ายที่จะต้องมีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์
ศตวรรษของเอเชียแปซิฟิก ให้เป็นศตวรรษที่ทั่วโลกจะใช้กรอบการ
พัฒนาเป็นปัจจัยนำ (Development-led) ในกระบวนการฟื้นฟูระบบ
โลกาภิวัตน์ในรอบต่อไป

ดร.ศุภชัย พานิชภักดิ์

อดีตรองนายกรัฐมนตรี และอดีตผู้อำนวยการใหญ่

องค์การการค้าโลก (WTO)

อดีตเลขาธิการ การประชุมสหประชาชาติ

ว่าด้วยการค้าและการพัฒนา (UNCTAD)

คำนำพุ้ยยน

การเปลี่ยนแปลงที่เด่นชัดของจีนภายใต้การนำของผู้นำสูงสุดที่ชื่อ “สีจิ้นผิง” ได้กลายเป็นประเด็น Talk of The World ไปทั่วโลก สีจิ้นผิงเริ่มขึ้นมากุมบังเหียนเป็นผู้นำประเทศจีนในเดือนมีนาคม 2013 และได้กลายมาเป็น **ผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง (Game Changer)** ในหลายเรื่องสำคัญระดับโลก

โดยเฉพาะในด้านนโยบายเศรษฐกิจระหว่างประเทศ สีจิ้นผิงเล่นเกมได้ลุ่มลึกและเฉียบคมกว่าผู้นำจีนก่อนหน้านี้ เห็นได้ชัดจากกรณีสงครามการค้ากับสหรัฐฯ จีนใช้กลยุทธ์ “นิ่งเพื่อชนะ” และมีการเปรยเปรยสงครามการค้าเสมือนเป็นพายุกระหน่ำ โดยสีจิ้นผิงกล่าวว่า “เศรษฐกิจจีนเป็นเสมือนมหาสมุทรที่ยิ่งใหญ่ ไม่ใช่แอ่งน้ำเล็กๆ พายุฝนที่พัดกระหน่ำอาจจะทำลายแอ่งน้ำได้ แต่ไม่มีวันทำลายมหาสมุทรได้ แม้จะต้องเผชิญกับพายุใหญ่นับครั้งไม่ถ้วน มหาสมุทรก็ยังอยู่ที่เดิมอย่างสงบ” ดังนั้น แม้ว่าจีนจะยอมถอยในหลายเรื่อง แต่จีนก็ส่งสัญญาณชัดเจนว่า ในศึกครั้งนี้ จีนไม่มีวันยอมเป็นผู้แพ้

“ชาติที่ไม่มีความไฝ่ฝันเป็นชาติที่น่าเศร้า
ชาติที่มีความไฝ่ฝัน แต่ปราศจากการแสวงหา
ไขว่คว้าที่แน่นอน ก็เป็นชาติที่ไร้อนาคต

สีจิ้นผิง”

ที่สำคัญ สีจิ้นผิงได้ริเริ่มยุทธศาสตร์ที่ยิ่งใหญ่ระดับโลก มีประโยชน์สูงในอนาคตและคนอื่นมองข้ามหรือมองไม่เห็น นั่นคือ ยุทธศาสตร์เส้นทางสายไหม หรือที่เรียกว่า “ข้อริเริ่มหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง (Belt and Road Initiative : BRI)” และในขณะนี้ BRI ได้กลายเป็นยุทธศาสตร์ใหม่แห่งศตวรรษไปแล้ว

หนังสือ **“The Rise of China : จีนคิดใหญ่ มองไกล”** จะมา ถอดรหัสและค้นหาคำตอบว่า จีนคิดการใหญ่อะไร ความคิดสีจิ้นผิงเป็นอย่างไร จีนฝันอะไร และสีจิ้นผิงคิดใหญ่จะ “ฟื้นฟูชาติ” (ภาษาจีนกลาง เรียกว่า ฟู่ชิง) เพื่ออะไร จีนจะผงาดขึ้นเป็นมหาอำนาจใหม่ของโลกได้จริงหรือไม่ ทำไมสีจิ้นผิงต้องปลุกฟื้นคืนชีพเส้นทางสายไหม (New Silk Road) ข้อริเริ่มหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง BRI คืออะไร พร้อมกับร้อยเรียงนำเสนอให้เห็น Chronology ลำดับเหตุการณ์และพัฒนาการของ ยุทธศาสตร์ BRI ตั้งแต่ปี 2013

หนังสือเล่มนี้พยายามฉายภาพให้เห็นผลประโยชน์ของจีนจาก ยุทธศาสตร์ BRI ที่มีหลากหลายมิติ ทั้งในแง่การมุ่งเพื่อช่วยบรรเทา ปัญหาภายในประเทศจีนเอง จากปัญหาเศรษฐกิจที่มีการผลิตเกินตัว ปัญหาความเสี่ยงจากการถือครองพันธบัตรรัฐบาลสหรัฐฯ มากเกินไป จึงต้องการกระจายการลงทุน และปัญหาความไม่สงบภายในประเทศ โดยเฉพาะปัญหาในซินเจียง รัฐบาลจีนจึงพยายามใช้ยุทธศาสตร์ BRI มาหยิบยื่นโอกาสทางเศรษฐกิจให้ซินเจียง และหวังจะดึงใช้ ประโยชน์จากศักยภาพของซินเจียงที่มีพรมแดนติดต่อกับเพื่อนบ้าน มากถึง 8 ประเทศ และซินเจียงยังเป็นชุมทางการค้าโบราณของ เส้นทางสายไหมที่เคยรุ่งเรืองในยุคประวัติศาสตร์ รวมทั้งเป็นแหล่ง ทรัพยากรและแหล่งพลังงานที่สำคัญของจีน ทั้งน้ำมันดิบ ก๊าซ ธรรมชาติ ถ่านหิน และพลังงานลม

ในแง่เศรษฐกิจระหว่างประเทศ ยุทธศาสตร์ใหญ่ BRI จะ ช่วยจีนในการแสวงหาโอกาสใหม่ๆ แหล่งลงทุนใหม่ๆ ตลอดจนการ แสวงหาแหล่งทรัพยากรใหม่ๆ และการแสวงหาตลาดใหม่ๆ เพื่อ ส่งออกสินค้า ส่งออกเทคโนโลยีจีน และส่งออก Platform จีนไป ทั่วโลก รวมไปถึงการเปิดโอกาสให้จีนสร้างห่วงโซ่อุปทานที่หลากหลายขึ้นและขยายครอบคลุมภูมิภาคต่างๆ มากขึ้น เพื่อลดต้นทุน และตอบสนองด้านการสร้างเครือข่ายการผลิตการค้าของจีนให้ทั่วถึง ครอบคลุมทั่วโลกมากขึ้น ทั้งหมดนี้ย่อมจะช่วยดีดอาวุธให้จีนสามารถ รับมือทำสงครามการค้ากับสหรัฐฯ ที่ไม่รู้ว่าจะยืดเยื้อยาวนานเพียงใด

ในแง่ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ยุทธศาสตร์ BRI ได้กลายเป็นเครื่องมือสำคัญทางนโยบายต่างประเทศของจีนและเป็นกลไก หลักในการขยายบทบาทและแสวงหาผลประโยชน์ของจีนจากการ เชื่อมโยงกับภูมิภาคต่างๆ ทั่วโลก และในแง่ยุทธศาสตร์ จีนใช้

BRI เพื่อสร้างเครือข่ายและแสวงหาแนวร่วมในการคานอำนาจกับมหาอำนาจเดิมอย่างสหรัฐฯ นั่นเอง

อย่างไรก็ดี แม้ว่าจีนจะคิดใหญ่ มองไกล และจีนมีความพยายามอย่างมากที่จะเติมเต็มความฝันในการผงาดขึ้นมาเป็นมหาอำนาจหนึ่งเดียวในปฐพี หากแต่เส้นทางมังกรผงาดก็ไม่ราบรื่น เต็มไปด้วยอุปสรรคขวากหนาม ทั้งจากปัญหาภายในที่ยังคงคั่งค้างของจีนเอง และอุปสรรคท้าทายจากมหาอำนาจเดิมอย่างสหรัฐฯ และพันธมิตรที่ร่วมกันคานอำนาจจีน ด้วยความหวั่นไหวและกังวลกับภัยคุกคามจากการเติบโตใหญ่ของมหาอำนาจใหม่อย่างจีน

เหมือนเช่นเคยค่ะ ดิฉันเขียนหนังสือเล่มนี้จากประสบการณ์ทั้งในฐานะนักวิชาการไทยที่เกาะติดประเด็นจีนมานานกว่า 27 ปี และประสบการณ์ภาคสนามจากการได้รับเชิญจากทางการจีนให้บินไปเข้าร่วมประชุมในเรื่องเส้นทางสายไหมในประเทศจีนหลายครั้งหลายครารวมทั้งการลงพื้นที่สัมภาษณ์และสำรวจเส้นทางสายไหมของจีน เดินทางไปจนถึงซินเจียงและเมืองคัชการ์ (Kashgar) ซึ่งอยู่ไกลที่สุดทางชายแดนตะวันตกของจีนที่เป็นดินแดนเจ้าปัญหาและเป็นปฐมเหตุของยุทธศาสตร์ BRI ตลอดจนการลงพื้นที่สำรวจและเกาะติดพัฒนาโครงการรถไฟจีน-ลาว-ไทย และรถไฟจีนเชื่อมไปจนถึงยุโรป

ด้วยความซับซ้อนซ่อนเงื่อนของจีน ทำให้ดิฉันสนใจใฝ่รู้ในการค้นคว้าหาคำตอบและเดินทางไปจีนแทบจะทุกปี ปีละหลายๆ ครั้ง ทั้งหมดนี้ก็เพื่อไปสัมผัสของจริงที่ไม่มีในตำรา ไปพูดคุย (ผ่านล่าม) ไปเพื่อให้เห็นด้วยตา เพื่อได้ฟังด้วยหูตนเอง

เนื้อหาในหนังสือมีทั้งหมด 4 ภาค รวม 21 เรื่อง เริ่มจาก **ภาคที่ 1 เส้นทางสายไหม : เส้นทางมังกรผงาด** เน้นอธิบายการ

ปลูกฟื้นคืนชีพเส้นทางสายไหม และฉายภาพให้เห็นว่า กลุ่ม BRI ใหญ่แค่ไหน ผลประโยชน์ของจีนภายใต้ BRI คืออะไร ทำไมจีนจึงดินแดนอยู่กุ่มบนแผ่นดินจีนจึงเป็นปฐมเหตุของ BRI ตลอดจนระเบียบเศรษฐกิจ 6 แนวเส้นทางภายใต้ BRI และกลไกเชื่อมโยง 5 ด้าน (Five Links) ของยุทธศาสตร์ BRI มีด้านใดบ้าง และ Iron Silk Road เส้นทางรถไฟจีน-ยุโรปทำได้อย่างไร

ตามมาด้วย **ภาคที่ 2 การเติบโตใหญ่ของจีนเป็นโอกาสของไทยและอาเซียนจริงหรือ** เน้นวิเคราะห์เจาะลึกความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจไทย-จีนในยุคสี่จีนผิง และ **ตีแผ่โครงการรถไฟจีน-ลาว-ไทย จะเป็นโอกาสหรือไม่ อย่างไร** ทำไมการเจรจารถไฟไทย-จีนยากเย็นยิ่งกว่าเข็นครกขึ้นภูเขา รวมทั้งการตอบคำถามว่า ทำไมเวียดนามจึงได้ผงาดขึ้นเป็นคู่ค้าอันดับหนึ่งของจีนในอาเซียนได้สำเร็จ (แข่งมาเลเซีย สิงคโปร์ และไทย) ตลอดจนการวิเคราะห์แผนการใหญ่ Made in China 2025 และศักยภาพ EEC ของไทยเพื่อเชื่อมโยง BRI ได้หรือไม่ อย่างไร

ส่วนของ **ภาคที่ 3 การเติบโตใหญ่ของจีนทำให้คุณอำนาจโลกเปลี่ยนไปอย่างไร** พยายามตอบโจทย์ความสนใจของผู้อ่านที่ต้องการทราบว่า ใครจะชนะในสงครามการค้าสหรัฐฯ-จีนที่เป็นศึกแห่งศักดิ์ศรีไม่จบง่ายๆ และการเติบโตใหญ่ของจีนกลายเป็น “กับดักธูซิดีดิส” หรือไม่ ที่สำคัญคือ การเติบโตใหญ่ของจีนเต็มไปด้วยขวากหนาม มีปัญหาและความท้าทายอะไรบ้าง

ใน **ภาคที่ 4 จีนคิดใหญ่ จีนมองไกล** เป็นการสรุปและถอดรหัสความคิดสี่จีนผิง ความฝันของจีนและยุทธศาสตร์ชาติของจีน เพื่อให้เข้าใจว่า จีนวางแผนอะไรกันแน่ และจีนคิดใหญ่มุ่งสู่การเป็นชาตินวัตกรรมอย่างไร

ขอขอบพระคุณท่าน ดร. ศุภชัย พานิชภักดิ์ ที่ได้กรุณาเขียนคำนิยมให้หนังสือเล่มนี้ และขอขอบพระคุณอาจารย์เกษมสันต์ วีระกุล ที่ชวนให้ดิฉันคัดสรรผลงานมารวมเล่มจัดทำเป็นหนังสือกับสำนักพิมพ์ซีเอ็ด รวมทั้งช่วยกรุณาตั้งชื่อหนังสือ **“The Rise of China : จีนคิดใหญ่ มองไกล”** ให้ด้วย รวมทั้งขอขอบคุณ “ศิษย์สำนักนางพญา” ทุกคน ที่เป็นผู้ช่วยอาจารย์อย่างขยันขันแข็ง และเหนือสิ่งอื่นใด ขอขอบคุณ “ตฤณ พานิชสาส์น” กำลังใจหนึ่งเดียวของแม่ตลอดมา

พร้อมนี้ ขอขอบคุณคอลัมน์ “มองจีน มองไทย” ในหนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ และเว็บไซต์สื่อความรู้สร้างสรรค์ The 101.world ซึ่งเปิดโอกาสให้ดิฉันได้นำประสบการณ์ในเรื่องจีนไปเขียนเป็นบทความลงเผยแพร่ รวมทั้งบทสัมภาษณ์ใน ไทยรัฐออนไลน์ และนิตยสารสารคดี และขอขอบคุณสถาบันระหว่างประเทศเพื่อการค้าและการพัฒนา (องค์การมหาชน) ที่สนับสนุนงบประมาณให้ดิฉันได้ศึกษาวิจัยใน “โครงการโอกาสการค้าและการลงทุนไทยจากนโยบาย One Belt One Road ของจีน” และนำผลการวิจัยมาวิเคราะห์เผยแพร่เป็นบทความ ซึ่งทั้งหมดได้นำมาปรับปรุงและคัดสรรนำมาตีพิมพ์ในหนังสือเล่มนี้

ขอให้ลองเปิดอ่านดู แล้วจะรู้ว่า **China’s Century ศตวรรษแห่งจีนมาแน่** ไม่ว่าเราจะชอบหรือไม่ก็ตาม พร้อมชวนคิดว่า แล้วเราจะ “แปลงจีนให้เป็นโอกาส” ได้อย่างไร

จากใจ

ดร. อักษรศรี พานิชสาส์น

รองศาสตราจารย์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

สารบัญ

ภาคที่ 1 เส้นทางสายไหม : เส้นทางมังกรพวงด

1 The Rise of China การเติบโตใหญ่ของจีน : ยุทธศาสตร์ BRI	21
2 BRI ใหญ่แค่ไหน : ทำไมต้องปลูกพืนคืบชีพเส้นทางสายไหม.....	35
3 จินคิดการใหญ่อะไร : พลประโยชน์ของจีนภายใต้ BRI	45
4 ปฐมเหตุ BRI : ชินเจียงดินแดนอุยกูร์บนแผ่นดินจีน.....	51
5 ใครคือ “น้องเลิฟ” ของจีนภายใต้ BRI.....	61
6 ระเบียบเศรษฐกิจ 6 แนวเส้นทางภายใต้ BRI.....	65
7 Five Links : กลไกเชื่อมโยง 5 ด้านของยุทธศาสตร์ BRI	73
8 Iron Silk Road : มาเหล็กรถไฟจีนไปยุโรป.....	81
9 รถไฟจีน-ยุโรป ทำได้อย่างไร :	
กรณีศึกษา “รถไฟเฉิงตู-ยุโรป”	87

ภาคที่ 2 The Rise of China :

โอกาสของไทยและอาเซียนจริงหรือ

- 10 โครงการรถไฟจีน-ลาว-ไทย : โอกาสใช้จีนเป็นทางผ่านไปยุโรป.....95
- 11 การเจรจาเอฟทีไทย-จีน : ยิ่งกว่าเป็นนครขึ้นภูเขา..... 105
- 12 BRI กับผลกระทบการค้าไทย-จีนในยุคสีจิ้นผิง..... 115
- 13 ไหนว่าไม่รักกัน : ความสัมพันธ์เศรษฐกิจจีน-เวียดนาม
ภายใต้ BRI..... 125
- 14 โมเดลจีน : เศรษฐกิจมาน้อยมุ่งสู่ Made in China 2025..... 137
- 15 ศักยภาพ EEC ของไทยจะเชื่อมโยง BRI ได้อย่างไร..... 149

ภาคที่ 3 The Rise of China : ดุลอำนาจโลกเปลี่ยนไป

16	The Rise of China จะกลายเป็น “กั๊กดักรูซิดิดิส” หรือไม่.....	161
17	สงครามการค้าสหรัฐฯ – จีน : ศักยภาพศักดิ์ศรีไม่จบโดยง่าย	169
18	การเติบโตใหม่ของจีน : ปัญหาและความท้าทาย	179
19	ถอดรหัสยุทธศาสตร์ BRI : จีนวางแผนอะไรกันแน่.....	187

ภาคที่ 4 จีนคิดใหญ่ จีนมองไกล

20	จีนฟันอะไร : ความคิดสี่ขั้นพิง ยุทธศาสตร์ชาติจีน	213
บทปิดท้าย : จีนคิดใหญ่ – มุ่งสู่การเป็นชาตินวัตกรรม		225
ประวัติผู้เขียน		231

ภาค

1

เส้นทางสายไหม :
เส้นทางมังกรพงาด

SE-ED

1

The Rise of China การเติบโตใหญ่ของจีน : ยุทธศาสตร์ BRI

การเติบโตใหญ่ของจีน Rise of China จนสามารถผงาดขึ้นเป็นมหาอำนาจทางเศรษฐกิจของโลกได้อย่างรวดเร็วกลายเป็นประเด็นความสนใจของโลก โดยเฉพาะเศรษฐกิจจีนขยายตัวเติบโตอย่างต่อเนื่องยาวนานกว่า 40 ปี

China's Century ?

- ✓ GDP อันดับ 2 ของโลก
- ✓ ทุนสำรองเงินตราฯ อันดับ 1 ของโลก
- ✓ การค้าระหว่างประเทศ อันดับ 1 ของโลก
- ✓ ตลาดผู้บริโภคใหญ่ที่สุดในโลก
- ✓ ตลาดออนไลน์ใหญ่ที่สุดในโลก
 - ✓ ขนชั้นกลาง + มีกำลังซื้อสูงขึ้น (420++ ล้านคน)
 - ✓ พลเมืองเน็ต 802 ล้านคน
- ✓ ผู้ออกไปลงทุนต่างประเทศเพิ่มขึ้น อันดับ 2 ของโลก
- ✓ นักท่องเที่ยวต่างประเทศมากที่สุดในโลก 149.2 ล้านคน (ปี 2018)

จีนเป็นประเทศที่มีคนเดินทางไปเที่ยวต่างประเทศมากอันดับ 1 ของโลก
ปี 2018 มีชาวจีนไปเที่ยวต่างประเทศ 149.2 ล้านคน
มีเงินจีนออกไปเรียนต่อต่างประเทศมากที่สุดในโลก 6 แสนกว่าคน

หลายคนมองพัฒนาการนี้ว่าเป็น “ปริศนาจีน” เนื่องด้วยความพิศวงสงสัยว่า “จีนเติบโตใหญ่ด้วยเศรษฐกิจกลไกตลาดของระบบทุนนิยมอย่างก้าวกระโดดได้อย่างไร ทั้งๆ ที่จีนยังคงเป็นประเทศคอมมิวนิสต์ในระบบสังคมนิยม” จนมีคำกล่าวว่า “ไชน่ามิราเคิล” ด้วยความตื่นกับความสำเร็จของจีน และหลายคนก็ตั้งคำถามว่า “การเติบโตของจีนจะเป็นภัยคุกคามหรือไม่” เนื่องจากมีแนวโน้มว่า จีนจะกลับมารุ่งโรจน์และยิ่งใหญ่เป็นมหาอำนาจที่แข็งแกร่งหนึ่งเดียวของโลกอีกครั้ง โดยเฉพาะภายใต้การนำของผู้นำจีนรุ่นที่ 5 สีจิ้นผิง ซึ่งขึ้นมาบริหารประเทศในฐานะประธานาธิบดีของจีนตั้งแต่มีนาคม 2013

การเปรียบเทียบเศรษฐกิจ China & Thailand

Indicators	China 	Thailand
GDP (source : IMF 2018)	13.05 trillion USD (อันดับที่ 2 ของโลก) (คิดเป็น 27 เท่าของ GDP ประเทศไทย)	483.74 billion USD (อันดับที่ 25 ของโลก)
Population (Source : worldpopulationreview)	1,471 ล้านคน (อันดับที่ 1 ของโลก)	69,183,173 คน (อันดับที่ 20 ของโลก)
GDP per Capita (Source : IMF)	8,871.5 USD (อันดับที่ 75 ของโลก)	6,992 USD (อันดับที่ 87 ของโลก)
Foreign Exchange Reserves and gold (Source : IMF 2018)	3.194 trillion USD Foreign (อันดับที่ 1 ของโลก)	215,614 million USD (อันดับที่ 12 ของโลก)
Export (Source : cia.gov)	2.418 trillion USD (อันดับที่ 1 ของโลก)	228.2 billion USD (อันดับที่ 21 ของโลก)
Import (Source : cia.gov)	2.208 trillion USD (อันดับที่ 2 ของโลก)	190 billion USD (อันดับที่ 25 ของโลก)
Debt to GDP (Source : tradingeconomics.com)	47.60% 2 (อันดับที่ 84 ของโลก)	41.80% (อันดับที่ 99 ของโลก)
Inward FDI (Source : cia.gov)	168.224 billion USD (อันดับที่ 5 ของโลก)	205 billion USD (อันดับที่ 28 ของโลก)

ไม่ใช่เฉพาะด้านเศรษฐกิจ หากแต่การเติบโตและขยายตัวของ
จีนที่โดดเด่นจนติดอันดับต้นของโลกยังครอบคลุมกว้างขวางในหลายมิติ
ทั้งทางด้านเทคโนโลยี ด้านการคิดค้นนวัตกรรมล้ำสมัย และด้านการ
ป้องกันประเทศ ตลอดจนการขยายอิทธิพลของจีนในด้านความสัมพันธ์
และการเมืองระหว่างประเทศ

ผลงานที่โดดเด่นที่สุดในระดับโลกของสีจิ้นผิงคือ การผลักดัน
ความร่วมมือกับต่างประเทศที่อยู่ในแนวเส้นทางสายไหม (Silk Road)
อย่างจริงจังมาตั้งแต่กันยายน 2013 มาจนถึงวันนี้ ผู้นำจีนก็ไม่ได้ลดละ
ความพยายามที่จะปลูกฝังค่านิยมเส้นทางสายไหม และสีจิ้นผิงยังได้ใช้
เป็น “คัมภีร์” ในการแสวงหาความร่วมมือเชื่อมสายสัมพันธ์กับหลากหลาย
ประเทศต่างๆ ทั่วโลก โดยไม่สนใจในเรื่องอุดมการณ์ทางการเมือง
ของแต่ละประเทศว่าจะเป็นอย่างไร และในการเข้าร่วมความร่วมมือ
ตามแนวเส้นทางสายไหม จีนก็ได้ตั้งเงื่อนไขว่า จะต้องเป็นประเทศ
สังคมนิยมหรือประเทศประชาธิปไตย

BRI ยุทธศาสตร์ใหญ่แห่งศตวรรษ

น่ายินดีที่แวดวงวิชาการไทย และแวดวงผู้วางนโยบายระดับ
ประเทศของไทย รวมทั้งแวดวงธุรกิจไทยและคนทั่วไป เริ่มต้นตัวที่จะ
ทำความเข้าใจยุทธศาสตร์เส้นทางสายไหมของจีน ที่มีชื่อทางการว่า
“**ข้อริเริ่ม Belt and Road Initiative : BRI**” หรือภาษาไทยใช้คำว่า
“**ข้อริเริ่มหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง**” กันมากขึ้น

BRI เป็นยุทธศาสตร์แห่งศตวรรษที่ผู้นำยิ่งใหญ่ของจีนอย่าง
สีจิ้นผิงหวังจะใช้ผลักดันให้จีนผงาดขึ้นมาเป็นมหาอำนาจของโลก จนถึง
ขณะนี้ มีประเทศต่างๆ เข้าเป็นแนวร่วมให้การสนับสนุน BRI กว่า 70

ประเทศ/เขตเศรษฐกิจทั่วโลก รวมทั้งประเทศไทย จนทำให้ยุทธศาสตร์ BRI กลายเป็น Talk of the World ไปแล้ว

จาก One Belt, One Road สู่ Belt and Road Initiative (BRI)

เส้นทางสายไหมถูกปลูกให้ฟื้นคืนชีพขึ้นมาอีกครั้งในศตวรรษที่ 21 ในยุคของสีจิ้นผิง ประธานาธิบดีที่ไม่ธรรมดาของจีน ในปี 2013 สีจิ้นผิงได้เสนอแนวคิด “แถบเศรษฐกิจเส้นทางสายไหม (Silk Road

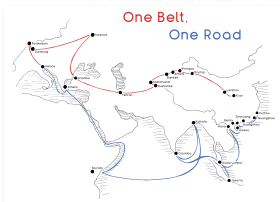
Economic Belt)” เป็นครั้งแรกในขณะเยือนคาซัคสถานและอีกหลายประเทศในเอเชียกลาง และในอีกหนึ่งเดือนต่อมา ผู้นำจีนคนนี้ได้เอ่ยถึงคำว่า “เส้นทางสายไหมทางทะเลในศตวรรษที่ 21 (Maritime Silk Road in the 21 Century)” เป็นครั้งแรกที่อินโดนีเซียในระหว่างการเดินสายเยือนประเทศในอาเซียน

หลังจากนั้น คำว่า “Silk Road” ก็กลายเป็นคำคุ้นหูในแวดวงความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ รวมไปถึงคำเรียกเส้นทางยุทธศาสตร์ทั้งสองรวมกันว่า “One Belt, One Road” หรือ “อีไต้ยี่ลู่ (Yi Dai Yi Lu)” ในภาษาจีนกลาง โดยคำว่า Belt จะหมายถึง Silk Road Economic Belt และคำว่า Road มาจากคำเต็มว่า Maritime Silk Road in the 21st Century นั่นเอง

จุดเริ่มต้นยุทธศาสตร์เส้นทางสายไหม -> One Belt, One Road (OBOR)
-> Belt and Road Initiative(BRI)

September 2013

- ประธานาธิบดี สีจิ้นผิง กล่าวถึง “แถบเศรษฐกิจบนเส้นทางสายไหม” (Silk Road Economic Belt) ที่คาซัคสถาน ระหว่างการเยือนเอเชียกลาง 4 ประเทศ

October 2013

- ประธานาธิบดี สีจิ้นผิง กล่าวถึง “เส้นทางสายไหมทางทะเล” (Maritime Silk Road in 21st Century) ที่อินโดนีเซีย ระหว่างการเยือนประเทศในอาเซียน + Asian Infrastructure Investment Bank (AIIB)

ช่วงปี 2015 ทางกรจีนได้เริ่มปรับคำเรียก One Belt, One Road ขึ้นใหม่โดยหันมาใช้คำว่า “**ข้อริเริ่มหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง (Belt and Road Initiative : BRI)**” ด้วยเหตุผลอย่างน้อย 2 ประการ คือ ประการแรก เป็นความพยายามที่จะสร้างภาพลักษณ์ว่า จีนเป็นเพียงผู้ริเริ่ม (Initiate) กระตุ้นและผลักดันความร่วมมือกับประเทศต่างๆ ตามแนวเส้นทางทางสายไหมทั้งทางบกและทางทะเล ทำนองว่า จีนไม่ใช่ผู้มาบงการหรือครอบงำ BRI เพียงแค่จีนริเริ่มความร่วมมือนี้ให้ประเทศต่างๆ มาจับมือเพื่อผลประโยชน์ร่วมกัน และประการที่สอง เป็นความพยายามที่จะสะท้อนว่า เส้นทางสายไหมไม่ใช่ของจีนประเทศเดียว แต่เป็นของมวลมนุษยชาติที่อยู่ตามแนวเส้นทางสายไหมโบราณกว่า 70 ประเทศ/เขตเศรษฐกิจ

หลังจากที่ได้มีความพยายามในการสร้างความเป็นสถาบันให้กับยุทธศาสตร์เส้นทางสายไหม และเรียกชื่อใหม่ว่า Belt and Road Initiative : BRI ในเดือนพฤษภาคม 2017 จีนยังได้เป็นเจ้าภาพจัดการประชุมสุดยอดผู้นำประเทศที่เข้าร่วม BRI ที่เรียกว่า การประชุม Belt and Road Forum (BRF) ณ กรุงปักกิ่ง และต่อมาในปี 2019 ยังได้จัดการประชุมสุดยอด BRF ต่อเนื่องเป็นครั้งที่สอง

Chronology : ลำดับเหตุการณ์และพัฒนาการของยุทธศาสตร์ BRI*

ปี	เหตุการณ์สำคัญ
กันยายน 2013	ประธานาธิบดีสีจิ้นผิง เสนอ “Silk Road Economic Belt” ในระหว่างการเยือนคาซัคสถาน
ตุลาคม 2013	ประธานาธิบดีสีจิ้นผิงเสนอ “21 st -Century Maritime Silk Road” ในการกล่าวสุนทรพจน์ระหว่างการเยือนอินโดนีเซีย ณ รัฐสภาอินโดนีเซีย

* ที่มา : <https://eng.yidaiyilu.gov.cn/qwyw/rdxw/87421.htm>

ปี	เหตุการณ์สำคัญ
ธันวาคม 2013	ประธานาธิบดีสีจิ้นผิง เสนอให้มีการขับเคลื่อน “Silk Road Economic Belt” และ “21 st -Century Maritime Silk Road” ในการประชุม Central Economic Work Conference ของพรรคคอมมิวนิสต์จีน
กุมภาพันธ์ 2014	ประธานาธิบดีสีจิ้นผิง และประธานาธิบดีวลาดิมีร์ ปูติน ของรัสเซีย เห็นพ้องกันนโยบาย “Silk Road Economic Belt” และ “21 st -Century Maritime Silk Road” รวมทั้งการเชื่อมโยงเส้นทางรถไฟสายยูโร – เอเชียของรัสเซียกับแนวเส้นทางสายไหม
มีนาคม 2014	มีการนำโครงการแผนงานในการผลักดัน Belt and Road เข้าบรรจุในรายงานเร่งด่วนในการดำเนินการของรัฐบาลจีน
พฤศจิกายน 2014	ประธานาธิบดีสีจิ้นผิง ประกาศที่จะตั้งกองทุนเส้นทางสายไหม (Silk Road Fund) มูลค่า 4 หมื่นล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในระหว่างการประชุมสุดยอดเอเปก (APEC Summit)
กุมภาพันธ์ 2015	จีนได้ผลักดันคำว่า “Belt and Road Initiative” หรือ BRI และได้รับการสนับสนุนจากสมาชิกจากหลายกลุ่มชั้นนำ
มีนาคม 2015	ได้มีการประกาศเผยแพร่เอกสาร “Vision and Actions on Jointly Building Silk Road Economic Belt and 21 st -Century Maritime Silk Road” ที่ได้ระบุถึงการเชื่อมโยง 5 ด้าน (Five Links)
ธันวาคม 2015	มีการจัดตั้งธนาคารเพื่อการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานแห่งเอเชีย (Asian Infrastructure Investment Bank : AIIB) ขึ้นอย่างเป็นทางการ มีสำนักงานใหญ่ที่กรุงปักกิ่ง
เมษายน 2016	มีการจัดประชุมสัมมนา Symposium เพื่อส่งเสริมยุทธศาสตร์ Belt and Road Initiative
มีนาคม 2017	มีการเปิดตัวเว็บไซต์อย่างเป็นทางการของจีนเกี่ยวกับ Belt and Road Initiative
มีนาคม 2017	ได้มีการบรรจุข้อริเริ่ม BRI ในข้อมติของคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ (UN Security Council Resolution)

ปี	เหตุการณ์สำคัญ
พฤษภาคม 2017	มีการจัดประชุมสุดยอดผู้นำประเทศที่เรียกว่า Belt and Road Forum for International Cooperation (1 st BRF) ครั้งที่ 1 ที่กรุงปักกิ่ง
มิถุนายน 2017	จีนเสนอแนวคิด Belt and Road Maritime Cooperation เชื่อมโยงความร่วมมือทางทะเลเป็นครั้งแรก
กรกฎาคม 2017	มีการจัดตั้งสมาคมความร่วมมือทางการเงินแห่งเอเชีย หรือ Asian Financial Cooperation Association
ตุลาคม 2017	ได้ระบุข้อริเริ่ม Belt and Road ไว้ใน Constitution of the Communist Party of China หรือธรรมนูญของพรรคคอมมิวนิสต์จีน
มกราคม 2018	จีนและละตินอเมริกา ร่วมเผยแพร่แถลงการณ์พิเศษเกี่ยวกับ ข้อริเริ่ม Belt and Road สะท้อนให้เห็นว่า ข้อริเริ่ม BRI ได้ขยายไปยังทวีปละตินอเมริกา
มิถุนายน 2018	เริ่มมีการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดตั้งสถาบัน/กลไก การระงับข้อพิพาททางการค้าระหว่างประเทศในกลุ่ม BRI หรือ Belt and Road International Commercial Dispute Resolution Mechanism and Institutions
กันยายน 2018	มีการจัดการประชุมสุดยอด China–Africa Cooperation ที่กรุงปักกิ่ง
กันยายน 2018	จีนและเมียนมา ลงนามในบันทึกความเข้าใจว่าด้วยการสร้าง ระเบียงเศรษฐกิจ China–Myanmar Economic Corridor
พฤศจิกายน 2018	ข้อตกลงจีน–สิงคโปร์ ที่เรียกว่า China–Singapore (Chongqing) Demonstration Initiative on Strategic Connectivity และ China–Singapore Southern Transport Corridor ได้เปลี่ยนชื่อรวมกันเป็น New International Land–Sea Trade Corridor
เมษายน 2019	มีการจัดประชุมสุดยอดผู้นำประเทศที่เรียกว่า Belt and Road Forum for International Cooperation (2 nd BRF) ครั้งที่ 2 ที่กรุงปักกิ่ง

ที่มา : รวบรวมจาก <https://eng.yidaiyilu.gov.cn/qwyw/rdxw/87421.htm> โดย อักษรศรี พาณิชสาส์น.

กองทุนเส้นทางสายไหม

ตั้งแต่ปี 2014 จีนได้ตั้ง “กองทุนเส้นทางสายไหม (Silk Road Fund)” มูลค่า 40,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ และตั้งสำนักงาน ณ กรุงปักกิ่ง เพื่อโชว์ความจริงใจในการสร้างความร่วมมือสำคัญนี้และเป็นสิ่งจูงใจทางการเงินในการสร้างแนวร่วมกับประเทศต่างๆ ตามแนวเส้นทางสายไหม BRI โดยจีนประกาศว่า กองทุนเส้นทางสายไหมนี้จะมุ่งเพื่อสนับสนุนทางการเงินและการลงทุนในโครงการที่เกี่ยวข้องกับการก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐาน การพัฒนาทรัพยากร และความร่วมมือด้านอุตสาหกรรมการผลิตในประเทศต่างๆ โดยร่วมมือกับธนาคารเพื่อการพัฒนาพหุภาคีของภูมิภาคและประเทศอื่นๆ ทั่วโลก ทั้งนี้กองทุนเส้นทางสายไหมเป็นกองทุนที่เปิดกว้างและต้อนรับนักลงทุนทั้งจากภายในและภายนอกภูมิภาคเอเชีย

ธนาคารเพื่อการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานแห่งเอเชีย

บทพิสูจน์หนึ่งของความสำเร็จในการผลักดันยุทธศาสตร์ BRI ของจีนก็คือ การเป็นโต้โผจัดตั้ง “ธนาคารเพื่อการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานแห่งเอเชีย (Asian Infrastructure Investment Bank : AIIB)” ได้สำเร็จ

เมื่อเดือนตุลาคม 2013 ประธานาธิบดีสีจิ้นผิงของจีน ได้เสนอความคิดริเริ่มในการจัดตั้งธนาคารเพื่อการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานแห่งเอเชีย เพื่อเป็นสถาบันด้านการพัฒนาพหุภาคีระดับภูมิภาคระหว่างรัฐบาลที่มุ่งเน้นสนับสนุนการก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐาน และถือเป็นสถาบันการเงินพหุภาคีแห่งแรกที่ประเทศจีนริเริ่มให้จัดตั้งขึ้น

ในอีก 2 ปีต่อมา เมื่อวันที่ 25 ธันวาคม 2015 ได้มีการจัดตั้งธนาคารเพื่อพัฒนาดังกล่าวได้สำเร็จ ณ กรุงปักกิ่ง และมีพิธีเปิดเริ่มให้บริการทางการเงินแล้วตั้งแต่วันที่ 16 มกราคม 2016 โดยประธานธนาคาร AIIB คนแรกเป็นสัญชาติจีนคือ นายจิน ลีฉวิน

ธนาคาร Asian Infrastructure Investment Bank : AIIB

*เมื่อเดือนตุลาคม 2013 สีจิ้นผิง เสนอความคิดริเริ่มในการจัดตั้งธนาคารเพื่อการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานแห่งเอเชีย (Asian Infrastructure Investment Bank : AIIB) เพื่อเป็นสถาบันด้านการพัฒนาพหุภาคีระดับภูมิภาคระหว่างรัฐบาลที่มุ่งเน้นสนับสนุนการก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐาน และถือเป็นสถาบันการเงินพหุภาคีแห่งแรกที่ประเทศจีนริเริ่มให้จัดตั้งขึ้น

*เมื่อวันที่ 25 ธันวาคม 2015 มีการจัดตั้งธนาคาร AIIB ได้สำเร็จ ณ กรุงปักกิ่ง และมีพิธีเปิดเริ่มให้บริการทางการเงินแล้วตั้งแต่วันที่ 16 มกราคม 2016 โดยประธานธนาคาร AIIB คนแรกเป็นสัญชาติจีน คือ นายจิน ลีฉวิน

ในแง่จำนวนสมาชิก แม้ว่าในช่วงแรกมีเพียง 21 ประเทศร่วมลงขันก่อตั้งธนาคาร AIIB (รวมทั้งไทย) แต่ในขณะนี้ ธนาคาร AIIB มีสมาชิกกว่า 72 ประเทศและไม่จำกัดเฉพาะประเทศในเอเชีย หากแต่มีประเทศชั้นนำจากภูมิภาคอื่นเข้าร่วมด้วย เช่น มีสมาชิมาจาก 5 ประเทศในกลุ่ม G7 (แคนาดา ฝรั่งเศส เยอรมนี อิตาลี อังกฤษ โดยญี่ปุ่นและสหรัฐฯ ไม่เข้าร่วม) และ 16 ประเทศจากกลุ่มประเทศ G20 และ 4 ประเทศจากคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ ทำให้ในขณะนี้ ธนาคาร AIIB มีสมาชิกมากเป็นอันดับ 2 ของโลก รองจากธนาคารโลก (World Bank)

การมีธนาคาร AIIB จะเป็นประโยชน์กับไทยและภูมิภาคเอเชียอย่างไร

แน่นอนว่า ธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่งใหม่นี้ ย่อมจะเป็นอีกทางเลือกของแหล่งเงินทุนในภูมิภาค โดยเฉพาะในห้วงยามนี้ ซึ่งมีอุปสงค์ส่วนเกินในการแสวงหาแหล่งเงินจำนวนมากมาพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน แต่ยังคงมีความขาดแคลนของสถาบันการเงินที่มีอยู่เดิมอย่างธนาคาร Asian Development Bank (ADB) ที่ไม่สามารถเติมเต็มความต้องการและความจำเป็นทางการเงินเหล่านั้น เคยมีรายงานคาดการณ์ว่า “ภายในปี 2020 การลงทุนก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานในภูมิภาคเอเชียต้องใช้เงินสูงถึง 8 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐฯ” ดังนั้น ถ้าอาศัยองค์กรสถาบันการเงินที่มีอยู่เดิมในปัจจุบันคงไม่เพียงพอ

แม้ว่าในช่วงแรกของการผลักดันเพื่อตั้งธนาคาร AIIB ที่มีจีนเป็นโต้โผได้ถูกตั้งคำถามและโดนโจมตีจากบางประเทศ โดยเฉพาะการตั้งข้อกังขาว่า จีนจะตั้งธนาคาร AIIB เพียงเพื่อตอบสนองผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและขยายอิทธิพลของประเทศจีนเอง มาถึงวันนี้ ธนาคาร AIIB สามารถก้าวขึ้นเป็นสถาบันการเงินในภูมิภาคแห่งใหม่ขึ้นเทียบชั้นกับธนาคาร ADB ที่ริเริ่มโดยญี่ปุ่น

หลายคนอาจคิดว่า ทั้ง AIIB และ ADB จะเป็นธนาคารคู่แข่งกัน อย่างเข้มข้น หากแต่ล่าสุด ธนาคารทั้งสองแห่งกลับหันมาร่วมมือกันได้ สำเร็จ โดยเมื่อกลางปี 2016 ธนาคาร ADB ได้ประกาศที่จะปล่อยกู้ร่วมกับ AIIB ในวงเงินกู้จำนวน 100 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ให้กับโครงการก่อสร้างถนนในปากีสถาน ซึ่งเป็นครั้งแรกที่ธนาคารทั้งสองแห่งจะปล่อยกู้ร่วมกัน และโครงการปล่อยกู้ร่วมในปากีสถานนี้ก็เป็นส่วนหนึ่งของยุทธศาสตร์ BRI ของจีน

สำหรับสาขาการลงทุนที่สำคัญของธนาคาร AIIB ได้แก่ พลังงาน และไฟฟ้า การคมนาคมและการสื่อสารโทรคมนาคม โครงสร้างพื้นฐานทางการเกษตรและชนบท การประปาและการบำบัดน้ำเสีย การรักษาสิ่งแวดล้อม การพัฒนาเมือง และโลจิสติกส์ เป็นต้น

มาถึงวันนี้ ค่อนข้างชัดเจนว่า ผู้นำของจีนประสบความสำเร็จในการผลักดันยุทธศาสตร์ BRI เพื่อใช้เป็นกลไกในการขยายบทบาทและแสวงหาผลประโยชน์ของจีนโดยการเชื่อมโยงกับภูมิภาคต่างๆ ทั่วโลก และได้กลายเป็นเครื่องมือสำคัญทางนโยบายต่างประเทศของจีน และในแง่ยุทธศาสตร์ จีนต้องการใช้ข้อริเริ่มหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง BRI เพื่อสร้างเครือข่ายและแสวงหาแนวร่วมในการคานอำนาจกับมหาอำนาจเดิมอย่างสหรัฐฯ นั่นเอง

ยุทธศาสตร์ BRI ของจีนมีประเด็นครอบคลุมหลากหลาย ไม่ได้มีเฉพาะมิติเศรษฐกิจเท่านั้น ยังมีทั้งด้านการเมือง สังคม วัฒนธรรม และการเชื่อมโยงในระดับประชาชน ที่สำคัญ ชาวจีนภายในประเทศและรัฐบาลท้องถิ่น/มณฑลของจีนก็ได้ให้การตอบรับและสนับสนุนยุทธศาสตร์เส้นทางสายไหม BRI ของจีนยุคสีจิ้นผิง ด้วยความภาคภูมิใจที่ประเทศชาติตนเองได้ผงาดขึ้นมายิ่งใหญ่อีกครั้งในระดับนานาชาติ

The Belt & Road Initiative (BRI) : Silk Road เพื่อเติมเต็ม “ความฝันของจีน”

China's Belt and Road Initiative (BRI)

กองทุน Silk Road Fund

ดังนั้น การผลักดันยุทธศาสตร์ BRI แท้จริงแล้วเป็นการเติมเต็ม “ความฝันของจีน (China Dream)” หรือ Zhong Guo Meng ที่ประธานาธิบดีสีจิ้นผิงได้จุดประกายให้คนจีนได้ร่วมฝันด้วยกันตั้งแต่เมื่อครั้งที่เริ่มขึ้นเป็นเลขาธิการใหญ่ของพรรคคอมมิวนิสต์จีนครั้งแรกปลายปี 2012 ในแง่ของนโยบายด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ จีนมีความฝันที่จะกลับมายิ่งใหญ่ระดับโลกอีกครั้ง เหมือนดังเช่นที่จีนเคยยิ่งใหญ่เกรียงไกรในประวัติศาสตร์หลายพันปีที่ผ่านมา

จะเห็นได้ว่า จีนสามารถเติบโตอย่างรวดเร็วและก้าวกระโดด
ในมิติต่างๆ ทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ และการทหาร รวมทั้งการที่
จีนผงาดขึ้นมามีอิทธิพลและมีบทบาทนำในด้านการต่างประเทศ โดยใช้
ข้อริเริ่ม BRI เป็นยุทธศาสตร์หลักแห่งศตวรรษนั่นเอง

SE-ED

เส้นทางสายไหม : เส้นทางมังกรผงาด

จินคิดการใหญ่อะไร ความคิดจีนจึงเป็นอย่างไร

จีนทำอะไร จีนจะผงาดขึ้นเป็นมหาอำนาจหนึ่งเดียวในปฐพีได้จริงหรือไม่

และทำไมจีนจึงต้องปลูกฟื้นคืนชีพเส้นทางสายไหม (Silk Road)

ข้อริเริ่มหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง (Belt and Road Initiative: BRI) คืออะไร

ทำไม BRI กลายเป็นยุทธศาสตร์ใหม่แห่งศตวรรษ

“The Rise of China - จีนคิดใหญ่มองไกล”

จะมากอดรหัสและวิเคราะห์ผลประโยชน์ของจีนภายใต้แผนการใหญ่ BRI

ตีแผ่โครงการรถไฟจีน-ลาว-ไทยและเจาะลึกความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ

ไทย-จีนในยุคสีจิ้นผิง รวมทั้งการตอบคำถามว่า

ทำไมเวียดนามจึงได้ผงาดขึ้นเป็นคู่ค้าอันดับหนึ่งของจีนในอาเซียนได้สำเร็จ

(แขงมาเลเซีย สิงคโปร์ และไทย)

SE-ED

รศ.ดร. อักษรศรี พานิชสาส์น

เขียนหนังสือเล่มนี้จากประสบการณ์ในการเดินทางลงพื้นที่สัมภาษณ์

และสำรวจเส้นทางสายไหมของจีน ลุยไปจนถึงจีนเฉิง

ดินแดนเจ้าปัญหาที่เป็นปฐมเหตุของยุทธศาสตร์ BRI

ตระเวนเดินทางไปจนครบทุกมณฑลของจีน และทุกประเทศในกลุ่มอาเซียน

รวมทั้งการลงพื้นที่สำรวจและเกาะติดพัฒนาโครงการรถไฟจีน-ลาว-ไทย

และรถไฟจีนเชื่อมไปจนถึงยุโรป

www.se-ed.com

[sbc.fans](https://www.facebook.com/sbc.fans)

www.se-ed.com

ISBN 978-616-08-3654-3

9 786160 836543

240 บาท

The Rise of China : จีน คิดใหญ่ มองไกล
หมวด : บริหารจัดการทางการเมืองและการบริหาร